

ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ УЖИЦЕ

**АНАЛИЗА ЗДРАВСТВЕНОГ СТАЊА
СТАНОВНИШТВА НА ПОДРУЧЈУ ОПШТИНЕ
КОСЈЕРИЋ ЗА ПЕРИОД ОД 2007. ДО 2016. ГОДИНЕ**

Ужице, октобар 2017. године

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ТЕИТОРИЈИ И СТАНОВНИШТВУ ОПШТИНЕ КОСЈЕРИЋ

Општина Косјерић се простире на површини од 358 км². Према процени Републичког завода за статистику из 2016. године, у општини живи 11164 становника 49.8% чини мушко, а 50.2% женско становништво. Густина насељености износи 32 становника по квадратном километру. На територији општине у 2016. години број становника смањено се скоро за 200 у односу на процену из 2015. године (11341). Просечна старост износи 46.3 године, индекс старења 193.2 док је очекивана дужина живота на рођењу за мушкарце 74.5 а за жене 78.0. Број старијих од 65 година далеко превазилази број деце (млађи од 18 година) и удео старих лица је скоро четвртина (Табела 1).

Општину чине 27 насеља. Према попису из 2011. године у градским и осталим насељима најчешћа су двочлана домаћинства (27%), а просечни број чланова домаћинства на нивоу целе општине је 2.87. Стопа незапослености у 2015. години износила је 75 незапослених на 1000 становника, док је у 2016. години регистрованих запослених 2578 становника (23.1% од укупног броја становника), а незапослених 764 (Статистика запослености и зарада, РЗС и Национална служба за запошљавање).

Табела 1. Витални показатељи општине Косјерић у 2016. години

ОПШТИНА	Старосна структура						Индикатори старости				
	Број становника по старосним групама						Просечна старост	Индекс старења	Удео старих лица %	Просечна старост умрлог лица	Просечна старост мајке при рођењу детета
	укупан број	0-6 год.	7-18	19-34	35-64	65 и више					
КОСЈЕРИЋ	11164	584	1214	1840	4910	2616	46.3	193.2	23.5	76.6	28.7

Показатељ природног кретања становника је природни прираштај који представља разлику између живорођених и умрлих у једној години. Уколико је више рођених него умрлих природни прираштај ће бити позитиван и обрнуто уколико је више умрлих него рођених на некој територији биће негативан. У Републици Србији дуги низ година природни прираштај је негативан што се може закључити и из све мањег броја становника. Као и у већини општина на територији наше земље тако је и у општини Косјерић природни прираштај негативан (Табела 2). Смртност одојчади, као веома сензитиван индикатор здраља и целокупног друштвеног развоја, је у протеклих 10 година забележена само у 2007. години и то један случај што је повољнија слика у односу на округ и републику (Табела 2).

Табела 2. Природно кретање становништва у општини Косјерић у периоду од 2007. до 2016. године

Година	Број становника	Рођени			Умрли		Природни прираштај	
		живорођени		умрла одојчад	број	стопа ‰	број	стопа ‰
		број	стопа ‰					
2007.	12964	105	8.1	1	218	16.8	-113	-8.7
2008.	12729	87	6.8	0	246	19.3	-159	-12.5
2009.	12524	82	6.5	0	204	16.3	-122	-9.8
2010.	12351	83	6.7	0	241	19.5	-158	-12.8
2011.	12099	101	8.3	0	221	18.3	-120	-9.9
2012.	11922	97	8.1	0	223	18.7	-126	-10.6
2013.	11740	74	6.3	0	214	18.2	-140	-11.9
2014.	11542	78	6.8	0	226	19.6	-148	-12.8
2015.	11341	69	6.1	0	219	19.3	-150	-13.2
2016.	11164	69	6.2	0	189	16.9	-120	-10.7

ЗДРАВСТВЕНО СТАЊЕ СТАНОВНИШТВА НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ КОСЈЕРИЋ У ПЕРИДУ ОД 2007. ДО 2016. ГОДИНЕ

Здравствено стање становништва се прати кроз рад амбулантно – диспанзерских служби у домовима здравља као и болница на територији једне општине. Број регистрованих стања и обољења у току једне године показује нам од којих болести најчешће оболева популација. На територији општине Косјерић у претходних десет година постоји пораст у укупној евиденцији обољења (Табела 3а и 3б). Најчешће регистрована обољења у Дому здравља у Косјерићу су обољења дисајних путева, са најмањом стопом од 441 регистрована обољења на 1000 становника 2016. године а највећом 620 обољења 2013. године (Табела 3б). Најчешће регистрована обољења на нивоу округа су, такође, респираторна обољења (подаци доступни <http://zavodue.org.rs/statisticki%20podaci.htm> - Анализа здравственог стања становништва 2007....2016. године).

Табела 3а. Број и стопе регистрованих стања и обољења у Дому здравља Косјерић у периоду од 2007. до 2011. године

ГРУПА ОБОЉЕЊА	шифра обољења	2007.		2008.		2009.		2010.		2011.		
		број	стопа*	број	стопа*	број	стопа*	број	стопа*	број	стопа*	
I	Заразне и паразитарне болести	A00-B99	461	32.9	440	31.4	684	48.9	836	59.7	979	79.3
II	Тумори	C00-D48	152	10.9	139	9.9	135	9.6	170	12.1	233	18.9
III	Болести крви, крвотворних органа и поремећаји имунитета	D50-D89	79	5.6	68	4.9	74	5.3	136	9.7	195	15.8
IV	Болести жлезда са унутрашњим личењем, исхране и метаболизма	E00-E90	185	13.2	210	15.0	247	17.6	419	29.9	445	36.0
V	Душевни поремећаји и поремећаји понашања	F00-F99	282	20.1	378	27.0	378	27.0	517	36.9	628	50.8
VI	Болести нервног система	G00-G99	174	12.4	212	15.1	285	20.4	397	28.4	603	48.8
VII	Болести ока и припојака ока	H00-H59	241	17.2	261	18.6	326	23.3	491	35.1	484	39.2
VIII	Болести ува и мастоидног наставка	H60-H95	329	23.5	325	23.2	393	28.1	425	30.4	642	52.0
IX	Болести система крвотока	I00-I99	2390	170.7	2333	166.6	3380	241.4	3630	259.3	4197	339.8
X	Болести система за дисање	J00-J99	6340	452.8	7151	510.7	7658	547.0	6985	498.9	8069	653.3
XI	Болести система за варење	K00-K93	610	43.6	566	40.4	650	46.4	1043	74.5	1140	92.3
XII	Болести коже и поткожног ткива	L00-L99	684	48.9	762	54.4	980	70.0	1248	89.1	1109	89.8
XIII	Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива	M00-M99	916	65.4	1031	73.6	1220	87.1	1872	133.7	2108	170.7
XIV	Болести мокраћно-гениталног система	N00-N99	1087	77.6	852	60.9	953	68.1	1547	110.5	1909	154.6
XV	Трудноћа, рађање и бабиње	O00-O99	43	3.1	28	2.0	31	2.2	40	2.9	71	5.7
XVI	Стања у порођајном периоду	P00-P96	10	0.7	-	-	28	2.0	22	1.6	62	5.0
XVII	Урођене наказности, деформације и хромозомске ненормалности	Q00-Q99	21	1.5	16	1.1	9	0.6	15	1.1	13	1.1
XVIII	Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази	R00-R99	960	68.6	1010	72.1	1195	85.4	1774	126.7	2664	215.7
XIX	Повреде, тровања и последице деловања сп. фактора	S00-T98	1356	96.9	1293	92.4	1218	87.0	1504	107.4	1449	117.3
XXI	Фактори који утичу на здр. стање и контакт са здр. сл.	Z00-Z99	2714	193.8	2323	165.9	5490	392.1	4185	298.9	4407	356.8
УКУПНО:		A00-Z99	19034	1359.5	19398	1385.5	25334	1809.4	27256	1946.7	31407	2542.9

* стопа представља број регистрованих обољења на 1000 становника на територији општине Косјерић

Табела 3б. Број и стопе регистрованих стања и обољења у Дому здравља Косјерић у периоду од 2012. до 2016. године

ГРУПА ОБОЉЕЊА	шифра обољења	2012.		2013.		2014.		2015.		2016.		
		број	стопа*	број	стопа*	број	стопа*	број	стопа*	број	стопа*	
I	Заразне и паразитарне болести	A00-B99	651	53.5	708	59.4	595	50.7	655	56.7	1092	91.6
II	Тумори	C00-D48	209	17.2	256	21.5	201	17.1	159	13.8	143	12.0
III	Болести крви, крвотворних органа и поремећаји имунитета	D50-D89	230	18.9	260	21.8	194	16.5	111	9.6	135	11.3
IV	Болести жлезда са унутрашњим личењем, исхране и метаболизма	E00-E90	610	50.1	892	74.8	728	62.0	285	24.7	333	27.9
V	Душевни поремећаји и поремећаји понашања	F00-F99	940	77.3	1186	99.5	1024	87.2	374	32.4	517	43.4
VI	Болести нервног система	G00-G99	763	62.7	1017	85.3	838	71.4	432	37.4	643	53.9
VII	Болести ока и припојака ока	H00-H59	671	55.1	684	57.4	594	50.6	446	38.6	570	47.8
VIII	Болести ува и мастоидног наставка	H60-H95	407	33.5	657	55.1	516	44.0	421	36.5	541	45.4
IX	Болести система крвотока	I00-I99	4255	349.7	5062	424.6	4896	417.0	2866	248.3	3639	305.2
X	Болести система за дисање	J00-J99	6040	496.4	7390	619.9	7267	619.0	5761	499.1	5261	441.3
XI	Болести система за варење	K00-K93	1060	87.1	1282	107.5	1024	87.2	661	57.3	670	56.2
XII	Болести коже и поткожног ткива	L00-L99	1074	88.3	1230	103.2	1042	88.8	1017	88.1	1224	102.7
XIII	Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива	M00-M99	1927	158.4	3016	253.0	1995	169.9	1540	133.4	1887	158.3
XIV	Болести мокраћно-гениталног система	N00-N99	2191	180.1	2267	190.2	1981	168.7	1473	127.6	1769	148.4
XV	Трудноћа, рађање и бабиње	O00-O99	125	10.3	56	4.7	66	5.6	49	4.2	73	6.1
XVI	Стања у порођајном периоду	P00-P96	62	5.1	57	4.8	41	3.5	61	5.3	71	6.0
XVII	Урођене наказности, деформације и хромозомске ненормалности	Q00-Q99	16	1.3	20	1.7	17	1.4	11	1.0	5	0.4
XVIII	Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази	R00-R99	1575	129.4	2667	223.7	2118	180.4	1595	138.2	2455	205.9
XIX	Повреде, тровања и последице деловања сп. фактора	S00-T98	1309	107.6	1348	113.1	1321	112.5	1354	117.3	1485	124.6
XXI	Фактори који утичу на здр. стање и контакт са здр. сл.	Z00-Z99	2852	234.4	3621	303.7	2978	253.7	2166	187.7	1762	147.8
УКУПНО:		A00-Z99	26967	2216.4	33676	2824.7	29436	2507.3	21437	1857.3	24275	2036.2

* стопа представља број регистрованих обољења на 1000 становника на територији општине Косјерић

1. ЗДРАВСТВЕНО СТАЊЕ ДЕЦЕ

У Служби за здравствену заштиту деце Дома здравља у Косјерићу најчешће су регистрована обољења дисајних путева, која чине више од две трећине разлога за јављање лекару и такав тренд је исти у последњих 10 година (Табела 4). Инфекције горњих дисајних путева (упала грла, крајника, душника и прехладе) заступљене су са највећим учешћем (Табела 4). Оне су сезонског карактера и највише се региструју у зимским месецима. Поред њих значајан број деце се јавља због акутног бронхитиса и астме. У протеклих десет година стопа јављања изабраном лекару због упале ждрела и крајника је у опадању док је све већи број регистрованих бронхитиса и астме (Табела 4) иако је из године у годину број деце мањи (Попис становништва 2007. године – 760 деце узраста 0 – 6 год. а према процени из 2016. – 584; Попис становништва 2007. године 1670 деце узраста 7 – 18 год. а према процени из 2016. - 1214).

Табела 4. Број регистрованих респираторних обољења у служби за здравствену заштиту деце и омладине Дома здравља у Косјерићу за период од 2007. до 2016. године

ГОДИНА	ДЕЦА 0 -6 ГОДИНА					ДЕЦА 7 – 18 ГОДИНА				
	J02 -03 Акутно запаљење ждрела и крајника	J20-21 Акутни бронхитис	J45 Бронхијална астма	УКУПНО		J02 -03 Акутно запаљење ждрела и крајника	J20-21 Акутни бронхитис	J45 Бронхијална астма	УКУПНО	
	СТОПА*	СТОПА*	СТОПА*	БРОЈ	СТОПА*	СТОПА*	СТОПА*	СТОПА*	БРОЈ	СТОПА*
2007	2403.9	32.9	35.5	1929	2538.2	1016.8	11.4	44.3	1838	1100.6
2008	2652.6	30.3	44.7	2091	2751.3	1028.7	13.2	32.3	1814	1086.2
2009	2467.1	39.5	34.2	1977	2601.3	1191.0	13.8	50.9	2139	1280.8
2010	2451.3	81.6	64.5	2086	2744.7	997.0	49.7	62.3	1947	1165.9
2011	2660.4	156.8	36.3	2069	3002.9	1260.0	56.5	63.3	2126	1447.2
2012	2148.6	106.6	31.5	1592	2390.4	872.9	22.2	48.6	1423	988.2
2013	2615.3	202.1	103.3	2029	3037.4	1313.1	39.1	36.8	1842	1413.7
2014	2440.9	107.5	36.9	1766	2712.7	1341.9	32.8	50.7	1887	1473.1
2015	1838.1	109.0	102.6	1383	2216.3	956.6	47.3	62.3	1415	1115.9
2016	1642.6	153.8	44.9	1235	1848.8	731.1	111.2	63.9	1346	1033.0

* стопа представља број регистрованих обољења на 1000 деце тог узраста (према процени из одређене године) на територији општине Косјерић

2. ЗДРАВСТВЕНО СТАЊЕ ОДРАСЛОГ СТАНОВНИШТВА

У периоду од 2007. до 2016. године бележи се пораст у оболевању одраслог становништва на територији општине Косјерић (Табела 5). То је последица старења популације јер они који најчешће оболевају су старији од 65 година а из године у године популација старих расте. Како је приказано у Табели 5. број обољења је од 2012. до 2014. године значајно већи што може бити последица и промене у начину евиденције у домовима здравља увођењем електронског вођења документације. Највећи скок бележи се 2013. године где на 1000 становника се региструје 1966.6 обољења или на једног одраслог становника у просеку два обољења (Табела 5).

У Служби за здравствену заштиту одраслог становништва општине Косјерић, најчешће се јавља због болести крвотока, где спадају на првом месту срчана обољења као што су повишен крвни притисак, срчана слабост, аритмије, ангина пекторис и акутни инфаркт миокарда која су и најчесталија у овој групи обољења. Поред болести

система крвотока у групу најчешћих спадају болести система за дисање (где највећи удео имају инфекције грла, хронични обструктивни бронхитис и астма), мишићно-зглобног система - где су најчешћи болови у леђима и реуматоидне болести као и повреде и последице деловања спољних фактора – случајна или намерна тровања, несреће, самоубиства и сл (Табела 5).

Табела 5. Најчешће регистрована групе обољења у служби за здравствену заштиту одраслог становништва Дома здравља у Косјерићу за период од 2007. до 2016. године

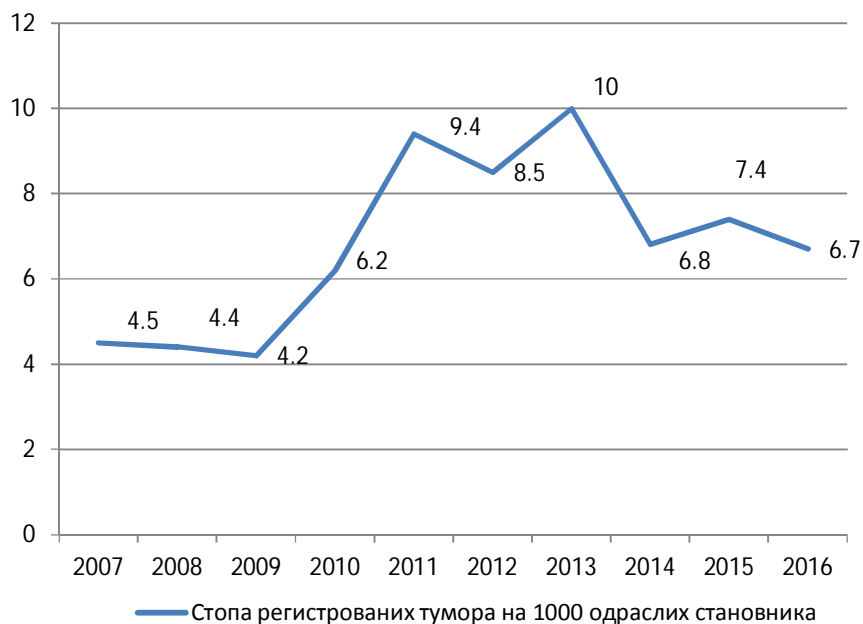
ГОДИНА	И00-99** Болести система крвотока		Ј00-99** Болести система за дисање		Р00-99** Симптоми, знаци и патолошки, клинички и лаб. налази		М00-99** Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива		С00-Т98** Повреде, тровања и последице деловања спољ. фактора		УКУПНО (Свих XXI)**	
	БРОЈ	СТОПА*	БРОЈ	СТОПА*	БРОЈ	СТОПА*	БРОЈ	СТОПА*	БРОЈ	СТОПА*	БРОЈ	СТОПА*
2007	2097	149.8	1907	136.2	668	47.7	544	38.9	917	65.5	8601	614.3
2008	2052	146.6	2392	170.8	749	53.5	659	47.1	842	60.1	9011	643.6
2009	3175	226.8	3083	220.2	738	52.7	881	62.9	772	55.1	14270	1019.2
2010	3402	243.0	2741	195.8	1154	82.4	1680	120.0	1075	76.8	16762	1197.2
2011	4036	326.8	3576	289.5	2236	181.0	1954	158.2	1079	87.4	20803	1684.3
2012	4132	339.6	2790	229.3	1298	106.7	1719	141.3	1021	83.9	18195	1495.4
2013	4901	411.1	3316	278.1	2335	195.9	2732	229.2	1117	93.7	23446	1966.6
2014	4645	395.7	3216	273.9	1826	155.5	1702	145.0	1087	92.6	19530	1663.5
2015	2651	229.7	2437	211.1	1091	94.5	1046	90.6	970	84.0	11947	1035.1
2016	3417	286.6	2363	198.2	1833	153.7	1495	125.4	1135	95.2	14847	1245.3

* стопа представља број регистрованих обољења на 1000 одраслих становника (према процени из одређене године) на територији општине Косјерић

** Према Међународној класификацији болести (МКБ 10) постоји 21 група обољења где свака група има своје обележавање словом (као што је И за болести крвотока) а сваком обољењу додаје се број од 00 до 99

Од осталих група обољења од већег социо-епидемиолошког значаја, због своје брзе прогресије болести и високог процента смртности, издвајају се малигни тумори. Регистрован број карцинома је у порасту последњих десет година, где је пик 2013. године а нагли скок 2011. године може објаснити исто као и за остала обољења вероватно је дошло због промене у начину евиденције (Графикон 1). Најчешћи међу одраслом популацијом општине Косјерић су карцином плућа и карцином дебелог црева (као и на нивоу целе Србије).

Графикон 1 Стопе регистрованих тумора у Служби за здравствену заштиту одраслог становништва на територији општине Косјерић

3. БОЛНИЧКИ МОРБИДИТЕТ – НАЈЧЕШЋИ УЗРОЦИ БОЛНИЧКОГ ЗБРИЊАВАЊА СТАНОВНИШТВА

Укупан број хоспитализација је из године у годину мањи (Табела 6).

Табела 6. Број хоспитализација лица са територије општине Косјерић у ОБ Ужице од 2007. до 2016. године

ГОДИНА	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
БРОЈ	1455	1591	1244	1458	1630	1420	1379	1218	1196	1122

Као најчешћи разлог болничког лечења доминирају кардиоваскуларне болести, порођаји, као и повреде и болести дисајних путева (Табела 7).

Табела 7. Најчешћи узроци болничког лечења становништва са територије општине Косјерић у току 2016. године

Назив групе болести (Према X ревизији међународне класификације болести)	Број	Стопа (на 1000 хоспитализ.)
Болести система крвотока	232	206.8
Обољење срчаног мишића	55	49.0
Шлог (инфаркт / крварење у мозгу)	44	39.2
Повишен крвни притисак	26	23.2
Болести система за варење	99	88.2
Трбушне киле	29	25.8
Болести система за дисање	119	106.1
Хронична опструктивна болест плућа	24	21.4
Неспецифична запаљења плућа	33	29.4
Тумори	54	48.1
Рак желуца	12	10.7
Трудноћа, рађање и бабиње	78	69.5
Спонтани порођај	40	35.7
Порођај царским резом	18	16.0
Болести мокраћно-полног система	84	74.9
Недовољна функција бубрега	16	14.3
Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора	86	76.6
Прелом бутњаче (кука)	23	20.5
Фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом (Z00-Z99)	42	37.4
Укупно	1122	1000.0

МОРТАЛИТЕТ – СМРТНОСТ НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ КОСЈЕРИЋ

Један од најважнијих индикатора здравственог стања становништва је морталитет. Број умрлих је сличан у последњих 10 година са значајно мањим бројем 2007. и 2016. године (Табела 8). Морталитет старијих лица (преко 65 година живота) је 80% - 85% укупног морталитета, морталитет лица у старосном интервалу од 35 до 64 године живота од 15 до 20%, одрасла лица млађа од 35 година учествују око 1%, док на територији општине Косјерић су појединачни случајеви смрти у узрасту од 19 до 24 и 25 до 30 година где су у питању несреће или самоповређивање као основни узрок смрти. У протеклих десет година у узрасту млађих од 19 година само је 2007. године забележен случај умрлог одојчета.

Болести система крвотока су узрок смрти код више од две трећине умрлих, малигни тумори су узрок код сваког шестог умрлог међу којима је најчешћи карцином плућа. До 75. године живота мушкарци чешће умиру од кардиоваскуларних болести него жене, док је након 75. године ситуација обрнута.

Табела 8. Најчешћи узроци смрти у општини Косјерић у периоду од 2007. до 2016. године

ГОДИНА	Болести система крвотока							Малигни тумори		УКУПНО (Сви узроци смрти)	
	обољење срчаног мишића I42		акутни инфаркт (изумирање ткива) срца I21		инфаркт мозга-изумирање ткива мозга I63		УКУПНО		УКУПНО		
	БРОЈ	%*	БРОЈ	%*	БРОЈ	%*	БРОЈ	%*			БРОЈ
2007	42	29.2	10	6.9	2	1.4	106	73.6	18	12.5	144
2008	90	39.0	16	6.9	13	5.6	161	69.7	37	16.0	231
2009	61	31.3	24	12.3	26	13.3	142	72.8	32	16.4	195
2010	75	33.5	16	7.1	18	8.0	146	65.2	45	20.1	224
2011	74	35.7	31	15.0	19	9.2	138	66.7	34	16.4	207
2012	62	29.0	16	7.5	27	12.6	151	70.6	31	14.5	214
2013	34	16.8	20	9.9	18	8.9	118	58.4	39	19.3	202
2014	49	23.3	15	7.1	19	9.0	133	63.3	36	17.1	210
2015	68	33.2	8	3.9	21	10.2	148	72.2	28	13.7	205
2016	42	25.0	10	6.0	26	15.5	110	65.5	26	15.5	168

* % у укупном броју умрлих

Анализу припремила
др Катарина Ристовић
спец. социјалне медицине

В.Д. директора
др Влатка Стевановић